

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10—K
pol leta . . . 5—
četrt leta . . . 2-50
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Shod slovanskega učiteljstva v Krakovem.

Od komiteja „Zjazd slowiańskiego nauczycielstwa Kraków — 1910“ sem prejel to-le obvestilo:

Shod slovanskega učiteljstva, ki bi se moral vršiti v Krakovem od 10. do 14. avgusta t. l., se odlaga iz raznih vzrokov, ki nanje komité nima vpliva.

Shod se torej ne vrši. — Denar, ki je bil s priglaskom doposlan, se vsakemu vrne.

Kdaj in kje se vrši občni zbor Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji, javim čimprej učiteljskim organizacijam, ki so združene v zvezi, oziroma njih delegatom.

M. Hajný, tajnik Z. S. U. v A.

Odgovor dopisniku iz de-vete dežele v 30. številki „Učiteljskega Tovariša“.

G. Radovednež želi, naj mu kaj povemo o „nezaslišnih škandalih in nekaznovanem učiteljstvu na Goriškem“; izkušal bodem, da mu z nekaterimi glavnimi potezami ustrežem.

Pri nas imamo črne janičarje, ki jih imenujejo novostrujarje. Pristaši te stranke bi radi v najkrajšem času zaslužili učiteljstvo ter iz učiteljev napravili podreptnike, iz učiteljice terci-jalke. Ker se njih delo ne izvršuje tako naglo

kakor bi se moralo po njih proračunu, hočejo za eksemplar masakrirati na dobrem imenu sedaj enega, sedaj drugega učitelja; za premembo se zadirajo od časa do časa tudi v šolske oblasti in njih najuglednejše člane. Njih orožje je nesramna laž, obrekovanje, šuntanje i. t. d. Ko taki ljudje mečejo blato okolo sebe in pade večji del nesnage na njih lastne glave, se obračajo s pritožbami na šolske oblasti. Ko te preiščejo razne pritožbe, se prepričajo, da krivec ne tiči v sivi, ampak v črni suknji; dotični obtoženec ostane nekaznovan, pravega krivca pa izroče knez nadškofskemu ordinariatu, naj proti njemu potrebno ukrene. Kako težka kazen ga tam čaka, nam pričajo knez nadškofove besede na „mednarodnem Marijinem kongresu“. Taki slučajji se ponavljajo, a vedno z istim uspehom; učiteljstvo ostane nekaznovano, če kazni ni vredno, a tudi pravi krivec ostane nekaznovan in drugokrat udari še z večjo silo po dotičnem učitelju. Ko ta noče spoznati v svojem lažnivem nasprotniku božjega namestnika ter se ogiblje njegovih govorov, je to „škandal“. Učitelj je „brezverec“, ker noče biti svojemu nasprotniku za hlapca; brezverec je, ker noče verovati, da iz lažnivih ust govori glas božjega namestnika.

Znano je, da duša potrebuje zdravega telesa. Šolski voditelj protestuje, če se katehet noče držati najprimitivnejših higienskih pravil, ko je šolska mladina pod vodstvom in varstvom učiteljstva. Jetika zaporedoma pobira ljudi po občini; postala je bolezen, ki zahteva največ žrtv, a katehet tega ne upošteva, dasiravno ima v ustih tolikokrat ljubezen do bližnjega. Cerkevno oskrbnitvo se za to ne briga, da bi

od svoje strani potrebno ukrenilo. Ono skrbi za dušo; za zdravo telo se ne briga; za to moramo skrbeti drugi. In če šolski voditelj v tem oziru stori svojo dolžnost tudi proti fanatičnemu katehetu, ki je kot tak dolžan opustiti vsak škodljiv vpliv na zdravje šolske mladine, je to „nezaslišno“.

Učitelj je predsednik ali odbornik kate-rega društva, ki želi prirediti veselico v dobrodelen namen. Odbor se posvetuje in sklepa o vzporedi. Večina želi tudi ples in zanj glasuje. Predsednik ni absolutist in odborniki mu niso za stafažo kakor pri nasprotnih društvih; pustiti mora, da se izvrši sklep večine ali pa bi moral izstopiti iz odbora. Ne ostane mu nič drugega nego to, da deluje na racionalno izvršitev sklenjenega vzporeda. Pri seji je opozoril odbornike, naj pazijo, da ne bo prihajala šolska mladina k plesišču, ker nima tam nič opraviti. Pazil je sam od začetka do konca plesa, da so reditelji plesa zapodili proč vsakega otroka, ki je prišel k plesišču. Kaj naj učitelj kot društveni pred-sednik še stori? — In vendar je fanatični katehet raznesel, da bi bili otroci pozno v noč plesali. Branitelji vere so zahtevali, naj se obrekovani učitelj kaznuje, a učitelj je ostal nekaznovan, ker ni storil nič kaznivega. To so naši škandal! Če se dosedanja gonja nadaljuje, nastane tudi v goriškem učiteljsstvu težnja po novih sredstvih, da se z združenimi močmi rešimo nesramnih obrekovalcev, ki imajo Boga na jeziku, a hudiča v srcu.

Vseslovenski narodno-radikalni abiturientski shod v Trstu

se vrši v dneh 26. in 27. avgusta v prostorih hotela „Balkan“. Shod prirede abiturienti in abiturientke gimnazij, učiteljšč in realk. Vabimo pa našo napredno inteligenco, tovariše visokošolce in srednješolce; posebno pa pričakujemo udeležbe od strani naprednega učiteljstva.

Prvi dan bodo sledeči referati: 1. Narodno-radikalna struja — kulturna struja. 2. Slovenska žena. 3. Naloge slovenskega tehnika. 4. Razmerje učiteljstva do ostale inteligence. 5. Nova pota ljudske izobrazbe.

Drugi dan se vrši zborovanje po treh sekcijah: 1. gimnazijsko-realska, 2. ženska, 3. učiteljska sekcija. Zborovanja se vrše po § 2.

Oni tovariši in tovarišice, ki se udeležijo shoda, morejo dobiti brezplačno prenočišče v Trstu in istotako oni, ki pridejo že 27. avgusta v Ljubljano, tukaj. Ob priliki shoda priredi „Prosveta“ izlet v Trst, in sicer po državni železnici. Udeleženci izleta bodo imeli znižane cene. Kdor hoče uživati vse ugodnosti, ta se naj zgleda po dopisnici na „Pripravljalni odbor za abiturientski shod, Ljubljana, Mestni dom. Pojasnila se dobe na isti naslov. Čas odhoda iz Ljubljane se pravočasno naznani.

Pripravljalni odbor.

LISTEK.

V Inomost.

Konrad Fink.

(Konec.)

Gora „Isel“.

Gora, visoka 750 m, je na južni strani mesta. Zanj so bile vroče bitke v dneh od 11.—13. aprila 1809. (Torej ravno čez 100 let sem bil jaz tam.) Tukaj so naklestili tirolski kmetje pod vodstvom znanih prvoboriteljev (Hofer, Haspinger, Speckbacher) francosko-bavarsko armado.

Pot na goro je prav lepo in položno izvedena kakor naš Tivoli. Na vrhu, kjer je precejšnja ravnina, stoji Hoferjev spomenik, in sicer približno na onem mestu, kjer je vodil dne 12. apr. 1809. bitko.

Na visokem kamenitem podstavku stoji njegov bronast kip. Hofer je oblečen v preproste kmeta s širokokrajnim klobukom na glavi. V levi drži prapor, z desno pa kaže na sovražnika v dolini.

Na gori je tudi muzej domačega polka cesarskih lovcev. Tu vidiš ves njegov razvoj od prvega početka, razne spomine iz vojne, ki se jih je udeležil ta polk.

V prvem nadstropju so večinoma slike tirolskih kmetov, ki so se odlikovali v domačih vojnah, Radeckega uniforma, ki jo je nosil v bitki pri Novari, in uniforma ces. Ferdinanda I., ki je pribežal leta 1848. v Inomost zaradi dunajske vstaje.

Kraj muzeja je tudi paviljon, s katerega pregledaš vso krasno dolino z mestom. Velikasten razgled. Tedaj človek samo občuduje.

Šla sva nato doli v mesto, da si ogledava panoramo o bitki na gori „Isel“.

Panorama je v posebnem zidanem paviljonu. Približno v sredi je prostor za gledalce. kroginkrog pa je ogromna slika. Izdelal jo je slikar Zeno Diemar. Da si more čitatelj misliti, kako velika je ta slika, naj povem, da meri njena površina nad 1000 m².

Fulpmes.

Naslednji dan se odločiva v Stubaisko dolino. Imenuje se tako po istoimenskem potoku, ki izvira v stubaisko-ötztalskih Alpah in se izliva v Ino. Dolina je polna najlepših naravnih krasot. Globoko doli se vije potok, na obeh straneh pa so prijazni grički, posejani z vasicami, v ozadju pa kipe proti nebu gigantski vrhunci centralnih Alp.

V to dolino drži od Inomosta posebna električna železnica. Ker je pot strma, se proga vije v serpentinah navzgor. Peljali smo se po dolgih zvith predorih in čez visoke mostove, izmed katerih je najvišji 30 m. Med vožnjo smo imeli krasen razgled na gorske velikane in po dolini. Konec železnice je Fulpmes. — Tu sva ostala tri ure.

Kraj slovi zaradi krasne leže med gorami in ker je ta kraj točka, iz katerega drže pota do bližnjih gorskih vrhuncov. Najbližji je „Ferles“ ali „Waldrastspitze“ 2715 m. Na vznožju sem nabral šopek pomladnih cvetic.

V Fulpmesu je živahna industrija z železnino. Večinoma izdelujejo kравje zvonce in takozvan „Bergsteigeisen“. V glavni delavnici je grozen ropot, iskre švigajo na vse strani, da človek ni varen.

Nekaj posebnega vidiš na hiši, kjer je izdelovalec škarij. Tam bereš na deski originalen napis:

„Den Lieben Gott, den laß ich Walten,
Ich mache Schärren und Schleife auch die Alten
Bangratz Mayr, Schärren-Schleifer-Meister“.

Tudi ortografija je originalna.

Ugajala mi je vlnudnost kmetskih otrok. Vsi, od belosrajčnika dalje, prav lepo pozdravljajo z „Grüß Gott“. Spomnil sem se, koliko je otrok pri nas, ki zbeže ob pogledu na tujca, o pozdravu še govora ni. Ko sem si ogledal nekaj vzornih živinskih hlevov, je bilo treba odriniti nazaj. Skoro sem se nekoliko oddahnil, ko sem videl okoli Inomosta nekaj ravnega sveta.

Weiherburg.

Istega dne popoldne sva šla na ravno nasprotno stran dopoldanskega izleta.

Na severni strani je, kakor sem že omenil, gorovje „Solstein“. Ob znožju kakih 300 metrov nad mestom je bolj položno pobočje, na katerem je mnogo vil in gradičev. Med njimi je tudi „Weiherburg“, lovski grad Maksimiljanov. Do teh vil drži iz Inomosta žična železnica. Glavno, kar ima tu obiskovalec, je krasen razgled. Z gore „Isel“ vidiš mesto in njegovo gorato ozadje s „Frau Hitt“ proti severu, tukaj pa ga vidiš proti jugu.

Menim, da ima gledalec s te strani večji užitek. Od tu se vidijo ledeniki in snežni vrhovi öztalskih Alp, ki so se kopali takrat v solčnih žarkih.

Hall.

Naslednji dan popoldne sva se peljala v dve uri oddaljeno mesto Hall. Zvezano je z Inomostom z ozkotirno železnico, ki vozi do tja kake tričetrt ure.

Mesto je znano zaradi solin. Solina sicer ni v mestu, ampak dve uri severno v Solsteinu. Oddaleč se vidijo v mestu mogočne stavbe in na njih napis „K. k. Sudwerk“. Kupila sva si vstopnice, da si vso stvar ogledava. Vodil naju je uradnik, ki je imel ravno službo.

Proces je precej enostaven.

Solni kamen, ki ga kopljejo v solini, se zmeša takoj tam v rezervarij s sladko vodo. V nji se sol raztopi. Ta nečista mešanica pride po podzemskih cevih v mestno salino. Tam napolnijo z njo velike ponve, kjer se segreje do 94 °C. Da ostane vsa toplota v ponvah, so krite čezine z deskami, le spodaj na eni strani se jih more odpreti. Sol kristalizira na površju in pade zaradi svoje teže na dno. Nato se izvleče iz ponev z lesenimi strgali. To sol zvožijo na „huntih“ na železne plošče. Tukaj se segreje do 120 °C, da izgubi vodo, s katero je še nasičena. Ko je dovolj suha, se stre v velike, trde kepe. Tako sol spravljajo v shrambo. Vozovi za prevažanje soli v shrambo so veliki in štirioglati. Ker spravljajo sol v shrambo z višine, vleče vozove lift navzgor. Izprazni se jih na ta način, da se odpre dno in sol pade

Izboljšanje plač ljudsko- šolskih učiteljev mestne občine Trst.

V seji dne 29. julija t. l. je tržaški mestni svet zvišal komunalnim učiteljem in učiteljicam mesta in okolice plače po načrtu kot sledi:

	Letna plača	Petletnina (6)	Stanarina	Skupna plača za 1. 7. 1910	Dosedanja skupna plača
I. podučitelj z maturu (podučiteljica) z maturu	1000 (850)	—	—	1000 (850)	1000 (800)
II. podučitelj z izpitom usposob. (podučiteljica) z izpitom usposob.	1400 (1190)	—	—	1400 (1190)	1200 (960)
III. učitelj ob imenovanju (učiteljica) ob imenovanju	2000 (1700)	—	600 (510)	2600 (2210)	2200 (1830)
IV. učitelj z 1 petletnino (učiteljica) z 1 petletnino	2000 (1700)	300 (255)	700 (595)	3000 (2550)	2900 (2360)
V. ista z 2 petl.	2000 (1700)	600 (510)	800 (680)	3400 (2890)	3100 (2510)
VI. ista z 3 petl.	2000 (1700)	900 (765)	900 (765)	3800 (3230)	3300 (2660)
VII. ista z 4 petl.	2000 (1700)	1300 (1105)	900 (765)	4200 (3570)	3850 (3060)
VIII. ista z 5 petl.	2000 (1700)	1700 (1445)	900 (765)	4600 (3910)	4050 (3210)
IX. ista z 6 petl.	2000 (1700)	2100 (1785)	900 (765)	5000 (4250)	4250 (3360)

(Številke v oklepajih pomenijo prijeme podučiteljic in učiteljic, vsote se razumejo v kronah.)

Ti poviški (razvidni, če primerjamo dosedanjo plačo z novo regulirano) stopijo v veljavo z dnem 1. julija 1910 za vse aktivne učitelje tržaških občinskih ljudskih šol, medtem ko se jih z a s e d a j, t. j. do nadaljne določbe, ne bo štelo v pokojnino, in ostane za odmerjenje še vedno normalna prejšnja plača. To klavzulo je predlagal v mestnem svetu svetovalec Pittoni, in bila je tudi sprejeta.

Če primerjamo novo regulacijo učiteljskih plač z dosedanjimi določbami glede prejemkov ljudskošolskih učiteljev, opazimo najprej, da so se odpravili takozvani plačilni razredi ter se je za učitelje in učiteljice določila ena edina temeljna plača. Avanzma tržaških učiteljev ni s tem odvisen od nobenih slučajev, plača raste od pet do pet let s petletninami (tri prve po 300 K, tri zadnje po 400 K) ter s stanarino. Glede stanarine je še omeniti, da jo uživajo

učitelji gorenje okolice v manjši odmeri, in sicer se je določilo stanarino na 500, 600, 700, 800 kron, za učiteljice na 425, 510, 595, 680 kron. Vendar sta bili izvzeti po predlogu šolske komisije iz gorenje okolice vasi Opčine in Katinara. Učitelji na šolah teh dveh vasi uživajo isto stanarino kot oni spodnje-okoliških šol (Barkovlje, Rojan, Škedenj, Sv. Ivan). Podučiteljem (podučiteljicam) v tržaški okolici pa se o d s e d a j n a p r e j n e b o v e č nakazala nobena odškodnina za stanarino, kot je to bilo dosedaj, izvzemši onim podučiteljem (podučiteljicam), ki jo že uživajo.

Petletnice so se štele dosedaj učiteljem od dneva izpita usposobljenosti naprej, učiteljicam od dneva imenovanja za učiteljice. Odsedaj naprej se to izenači, t. j. tudi učiteljem se bo štelo petletnino od dneva imenovanja naprej.

Ta odločba seveda velja le za učitelje (in učiteljice), ki bodo imenovani od 1. julija naprej; učiteljem, ki so bili dosedaj že v službi, se računi petletnina po prejšnjih določbah. Funkcijska doklada voditeljev ljudskih šol se je določila kot sledi: (za šole do 4 razredov — 200 K letnih, do 9 razredov — 400 K, do 10 razredov naprej — 600 K. Vzpostavne se štejejo kot samostojni razredi.

To so v glavnem določbe nove regulacije plač ljudskošolskih učiteljev Trsta in okolice.

Pri debati je prišlo v mestni seji na površje tudi vprašanje o zenačenju plač učiteljic z onimi učiteljev. Mnenja mestnih svetovalec so bila jako različna. Upoštevalo se je večinoma načelo: enako delo — enake plače! Vendar se je jemalo ozir na družinske razmere večidel poročenih učiteljev. Slednjič je predlog pri glasovanju padel, v prvi vrsti, ker bi finance tržaške občine tega ne zmogle. Ipak se je v novi regulaciji določila učiteljicam višja percentuala negoli dosedaj. Plače učiteljic, petletnine in stanarina znašajo 85% učiteljskih prejemkov (prej 80%).

Sklepni račun o pravkar dovoljenih poviških je sicer razveseljen, vendar je kanila tudi nekatera grenka kapljica v kupo veselja. Ali za danes sklenemo z besedami občinskega svetovalec Fiamina, ki je v oni seji dejal: „Pripoznavam, da pomenijo predložene določbe korak naprej v vprašanju izboljšanja gornotnega stanja občinskih učiteljev; ali le en sam korak!“

F. Pl.

Primorsko srednješolstvo I. 1909—10.

V minolem šol. letu 1909—10. je bilo na Primorskem šestnajst srednjih šol, ki jih je obiskavalo 4973 učencev.

Od teh je bilo šest gimnazij, tri realke, tri realne gimnazije, štiri trgovske, oziroma navtiške šole (akademije). Od teh tri na Goriškem, pet na tržaškem ozemlju, osem v Istri.

dol. Denaturira se z železnim oksidom in vermutom.

Na leto pridelajo do 650.000 q.

Po vseh prostorih, kjer naju je vodil uradnik, se širi slab zrak, ki diši po kloru. Vendar imajo delavci zdravo barvo in so mi odgovorili, da so popolnoma zdravi. Pri odhodu mi je dal uradnik nekaj prav lepih solnih kristalov.

Nato sva si ogledala Hall.

Mesto je starejše od Inomosta. Stari del je sezidan na nizkem gričku in je prava slika srednjeveških mest. Znamenita je župna cerkev v gotškem slogu iz 14. stoletja zaradi grobov raznih domačih plemenitašev. V cerkvenem zidu je tudi vzdignjen Speckbacherjev nagrobni kamen, ki je bil prej tukaj pokopan in nedaleč od tu doma. V mestu je tudi njegov spomenik. Na sirovem, neobdelanem podstavku stoji Speckbacherjev kip (kot „Schützenmajor“.) Razen občinske hiše, ki je tudi stavba iz 14. stoletja, je v mestu znameniti grad „Haasegg“. Ima visok, okrogel stolp, ki se imenuje „Münzturm“. V tem stolpu so imeli vsi tirolski vojvode svojo izdelovalnico denarja. Tudi takozvane „Hofer“ ali „Sandwirts-Zwanziger“ so se kovalle tukaj.

V obče je Hall prav prijazno mesto in ima tudi vojaško garnizijo.

Ambras.

Bil je gorak, solčen popoldan na velikonočno nedeljo. Meščani so zapuščali mesto, da uživajo krasni dan. Tudi midva nisva čakala doma. Porabila sva ta dan za zadnji izlet.

Ogledala sva si slavn grad „Ambras“, oddaljen pol ure od Inomosta.

Lepa, široka cesta (Fürstenweg) drži do grada. Kakih 10 minut pred njim je nekoliko vstran s ceste takozvani „Tummelplatz“. Nekdaj je služil ta kraj ambrosovim graščakom za njihove viteške turnirje. Danes je že zarasten s smrekami in je bil za domačih vojn pokopališče za padle borilce. Zato vidiš tam polno grobov med visokimi smrekami, ob njih lesene križce, kjer bereš tupatam kak prav izviran verz. Vendar pa je nekaj posebnega videti v hladni senci gozdnega drevja počivati te domače junake, ki jih obiskuje vsako nedeljo mnogo ljudstva.

Bavno o pravem času sva dospela v grad. Ker se je nabralo večje število gledalcev, je pričel grajski oskrbnik razkazovati prostore.

Skozi ogromna vrata dospesh na grajsko dvorišče. Tu je pritlična stavba, kjer sta dve veliki dvorani. V njih je lepo urejena zbirka viteških opravi, kopij, mečev in raznega orožja tudi iz tirolskih vojn. Čez prostrano dvorišče smo prišli šele v pravi grad. V pritličju je velikanska dvorana „Spanischer Saal“. Tu so se vršile različne viteške slavnosti. V pritličju je tudi kopalna soba Filipine Welserjeve. Kakor pripoveduje ljudska pravljica, si je tukaj prerezala žile in umrla. (V resnici pa je Filip. Welser leta 1580. umrla na pljučni bolezen.) Sploh je ljudstvo močno predurčeno njeno življensko zgodbo z raznimi romantičnimi podatki. Sicer pa je bila ona velika dobrotnica ubožnemu ljudstvu.

Po učenem jeziku je bilo šest nemških, osem italijanskih, dva hrvaški srednji šoli. Slovenskih trikrat nič. A zdaj čujte!

Po narodnosti je bilo med učenci:

3175 Italijanov,
821 Slovencev,
634 Nemcev,
278 Hrvatov,
65 drugih narodnosti.

Vlada je vzdrževala enajst srednjih šol, in sicer z nemškim učenim jezikom šest, z italijanskim učenim jezikom štiri (nevštevši pravkar od vlade prevzeto občinsko realno gimnazijo v Pulju), s hrvaškim učenim jezikom eno srednjo šolo. Slovenskim učenim jezikom nobene. In vendar izkazujejo ti „prekleti“ Slovenci za Italijani največje število srednješolskih dijakov!

Kje so tu tisti p. n. gospodje, ki se nazivljajo narodni poslanci?

Nemci imajo to, kar jim po pravu niti ne gre, Italijani imajo v razmerju s številom prebivalstva več negoli dovolj. In vendar jadickejo eni in drugi po svojih glasilih o zapostavljanju na srednješolskem polju. Kaj pa naj store primorski Slovenci? Preklinjati — morda pomaga to!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,
registrovana združba s omejenim jamstvom.
Promet do konca julija K 188.338.76.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Klerikalizem v Bosni.

Naša vlada se vedno kaj rada baha, kako je kulturno povzdignila Bosno in Hercegovino. Toda če pregledamo nekoliko natančneje bilanco tega vladnega kulturnega delovanja, tedaj vidimo, da izkazujejo glavni dobiček klerikalci in Madjari v veliko obremenitev bosanskega ljudstva. Takoj po okupaciji leta 1879. je začel klerikalizem raztezati svoje grabežljive roke po Bosni in Hercegovini. Če primerjamo sosedno Srbijo, o kateri trde kaj radi nemški listi, da je nekulturna, z Bosno in Hercegovino, tedaj vidimo v pravi luči kulturno delo naše vlade v anektiranih deželah. Srbija ima 2400 učiteljev, 1272 ljudskih šol, Bosna pa 800 učiteljev in 354 ljudskih šol. V Srbiji je 20 srednjih šol in eno vsučilišče, Bosna ima 4 državne srednje šole. Zato pa ima Bosna 800 trapistov, jezuitov in frančiškanov. Sezidalo se je nanovo 24 katoliških samostanov in 200 katoliških cerkva.

V prvem nadstropju je razna hišna oprava. Vse je napravljeno jako masivno.

Tu je tudi majhen harmonij, podoben lajni. Nanj je igrala Filipina Welserjeva. Smel sem prijeto nekaj akordov. Glasovi so bili evileči. Težko so se mogli zabavati takratni igralci na tem instrumentu.

V drugem nadstropju so večinoma slike, skulpture in druge umetnine.

Jako dragocene so izvirne slike raznih tirolskih vojvod. Med njimi sta tudi vojvoda Ferdinand in njegova žena Filipina Welserjeva. Zanimivi sta dve podobi. — Prva predčuje starčev portret in grški tempelj. Ako jo gledaš oddaleč, misliš, da sta slikani z barvami. Ko stopiš bližje, vidiš, da je prva sestavljena iz samih drobnih raznovrstnih kamenčkov, druga pa iz metaljevih kril. Vse je tako umetno postavljeno, da težko razločujesh te dve podobi od drugih slik.

Ker nas je oskrbnik hitro vodil po sobah, sem si mogel ogledati vse le v naglici.

Zbirka hrani še mnogo umetnosti in zanimivosti, ki jih ni mogoče tukaj opisati.

Prišli smo na grajsko teraso. Krasen razgled. Pregledaš vso ravnino, sredi nje Inomost, na severu Solstein, na jugu centralne Alpe.

Park okolo grada je jako velik z najlepšimi nasadi. Nekdaj je bil tu zverinjak z divjimi zverinami. Danes se vidi le še oni kraj, kjer je stal. Ohranjena je še podzemeljska klet, kjer je vojvoda Ferdinand ponujal svojim gostom „Willkomm-Humpen“, ki so ga morali izprazniti v dušku. Bajje je morala

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

Proslava Stanka Vraza.

Vodstvo Zveze se je obrnilo na dež. šol. svet s prošnjo, naj se da učiteljstvu direktiva, kako proslaviti v šolah stoletnico kulturnega veljaka Ilirca Stanka Vraza.

Sklicevali smo se v vlogi na to, da je za stoletnico pesnika Schillerja in za stoletnico Andreja Hofferja tudi izdal dež. šol. svet odlok o proslavi. Dobilo je vodstvo sledeč odlok:

Bezirksschulrat Friedau Z. 603/4 /10.

Sr. Wohlgeboren Herrn Oberlehrer Josef Rajsp, Obmann der „Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem“ in Friedau.

In Angelegenheit Ihres Ansuchens vom 10. Juni 1910 Z. III./138 hat der k. k. Landeschulrat mit dem Erlasse vom 18. Juni 1910 Z. 3/ 4683/2 /10 anher eröffnet, daß dagegen kein Hindernis obwaltet, daß die Schüler auf den Gedenktag des Dichters Stanko Vraz als Beziksangehörigen in angemessener Weise aufmerksam gemacht oder daß aus diesem Anlasse interne Schulfeste veranstaltet werden, falls die bezüglich Programme die Billigung des Bezirksschulrates finden.

Skupščina Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev.

Vodstvo je nadalje prosilo, naj doli dež. šol. svet onim učiteljem in učiteljicam, ki gredo v Novo mesto na Zavezino skupščino, potreben dopust. Na Štajerskem je namreč povsod še pouk. Odlok se glasi:

K. k. steierm. Landeschulrat

Z. 3 5565 10 Graz am 22. Juli 1910.

Verband slow. Lehrer und Lehrerinnen in Steiermark. Abschrift.
Verbandstag am 6. Avg. I. J.

An den Bezirksschulrat

Oilli Umg.; Drachenburg; Franz; Friedau; Gonobitz; St. Leonhard; Lichtenwald; Luttenberg; Mahrenberg; Marburg Umg.; St. Marein; Oberburg; Ober-Radkersburg; Pettau Umg.; Rann; Rohitsch; Schönstein; Tüffer; W.-Feistritz; Wind.-Graz.

Der Bezirksschulrat wird ermächtigt jenen Lehrpersonen, die an der vom 6. bis 8. August I. J. in Rudolfswert stattfindenden Lehrerversammlung teilnehmen wollen, den erforderlichen Urlaub zu bewilligen und die hiedurch eventuell in Ausfall kommende Unterrichtszeit in geeigneter Weise einbringen zu lassen.

An den Verband slowenischer Lehrer und Lehrerinnen in Steiermark

in Friedau

pestati to izkušnju tudi Filipina Welserjeva. Zapustivši grad, sva šla v bližnjo gostilnico, kjer je bilo vse polno meščanov. Ne bi sicer tega omenil, če ne bi videl tam nekaj novega.

V prostrani verandi je bila miza v kotu, natlačena kmetiških fantov iz okolice. „Echte Tirola Buam“. Poleg njih so sedele njihova dekleta. Na mizi so imeli svoje citre. Pričeli so peti „Schnadahüpfeln“. Eden izmed fantov je pel pesemco naprej, refren pa vsi za njim. Pri tem so udarjali na citre, da je vse donelo. Peli pa so precej kosmate in dekleta so se z njimi vred prav sladko smejala. Mislili so si pač: „Auf der Alm, da gibts ka Sünd.“ Bilo je to nekaj pristno domačega-tirolskega. Prav rad sem gledal to neprisliljeno zabavo.

Naslednji dan je bil dan odhoda.

Ogledal sem si še vojašnico lovskega polka. Vojaki so Poljaki in Rusini. Prav prijazni ljudje; prijetno je slišati blaglasno njihovo govorjenje.

Nerad sem se ločil isti dan zvečer od kraja, kjer sem videl toliko zanimivega in lepega. Še hušja pa je bila ločitev od brata.

No, odpeljal sem se. — Drugi dan popoldne sem dospel vendar v Ljubljano in kmalu potem na Dolenjsko.

Res je: „Povsod lepo — doma najlepše“.

Ljubo doma, kdor ga pozna.

Drugi dan sem bil zopet v šoli, in začelo se je staro življenje.

zu Handen des Obmannes Herrn Josef Rajšp,
in Erledigung der Eingabe vom 10. Juli 1. J.
Z. 166, zur Kenntnisnahme.

Für den Vorsitzenden

Netoliczka.

Počitniški tečaj.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem priredi v dneh 5., 6., in 7. septembra 1910 v Mariboru počitniški tečaj, na katerem bodo predavali priznani profesorji-strokovnjaki. Dne 8. sept. je izlet na Stanko Vrazov dom v Cerovec pri Ormožu. Slovensko štajersko učiteljsko društvo hoče s tem posebno počastiti spomin velikega Ilirca — našega rojaka, da bo v Mariboru v počitniškem tečaju predavanje profesorja g. dr. Plešiča o ilirski dobi, s posebnim ozirom na Stanko Vraza in da se vrši izlet na Stanko Vrazov dom. Izleta se lahko udeleži vsakdo, tudi oni, ki ne bodo v tečaju. Ako se oglasi precejšnje število izletnikov, se od Zveze ukrene zaradi znižane vozne na železnici. Ako se pa javi do 15. t. m. vsaj 15 do 20 učiteljev in učiteljic, ki bi iz Ormoža čez Varaždin se peljali v Zagreb na tamošnje šolsko razstavo, potem je voljna Zveza prirediti tudi tak izlet in eventualno preskrbeti ugodnosti.

Vsa tozadevna vprašanja kakor tudi javljanje za tečaj je nasloviti na Zvezinega tajnika tov. Ig. Šijanec, učitelja v Gornjem gradu.

Podrobnejši vporedi i. t. d. se objavijo pravočasno.

Tajnik prosi za naznanilo letošnjih društvenih članov, ker želi v počitnicah sestaviti pregled. Blagajniku pa naj društva takoj pošljejo članarino (1 K od člana), ker moramo plačati Lehrerbundu polletno članarino.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za Ptujski okraj je zborovalo ob ne preveč obilni udeležbi 14. julija v Ptujski okoliški šoli. Predsednik tov. Ogorelec pozdravi navzoče, generalnega zastopnika „Prve češke“ g. Gorupa iz Trsta, posebno pa g. dr. Bela Stuhca, ki se je odzval njegovemu povabilu in prišel predavati o tuberkulozi in škrofulozi, ter javlja, da sta nanovo pristopila k društvu gđe. M. Gandetova (St. Vid) in gđe. Marta Gobec (St. Janž na Dravskem polju). Nato otvori zborovanje.

Generalni zastopnik „Prve češke“ je izvajal o pomenu in vrednosti življenjskega zavarovanja v narodno-gospodarskem in posebej v učiteljsko-socialnem oziru. Poudarjal je, da je 88% Angležev zavarovanih; so pa tudi najbogatejši narod in prvi na gospodarskem polju. Tam pride po smrti denar v hišo, pri nas pa uboštvo, zavarovani so po tri do štiri krat; deklica z doto se lahko omoži, mladenič ima kapital na razpolago za gospodarstvo, trgovino, obrt, študije — pri nas pa temelji vse na dolgovih, vse zastaja, ker je zavarovanih le 10%, v mestih 20%. Doseglo bi se pa lahko vsaj 50%, kar bi pomenilo letno 180 milijonov. Ogromen kapital! Napredek bi se pojavil na vsakem polju, gospodarska neodvisnost bi zavladovala, ugled med ostalimi narodi pa bi raste. — Ker našega naroda še nihče ni počeval o pomenu zavarovanja na življenje, vabi govornik učiteljsko, naj sodeluje z družbo ter širi idejo zavarovanja med ljudstvom. Pripomnil je še, da je „Prva češka“ edina slovanska družba, ki je najcenejša in najkulantnejša, ki prispeva CM družbi ter ima dobičkanosno pogodbo s socialnim odsekom.

Nato nam je gosp. dr. Bela Stuhec prav mično in zanimivo predaval o tuberkulozi in škrofulozi. Posebno je bil napako staršev, ki puste svojo deco valjati se v nesnagi, največji pospeševalki omenjenih bolezni. Zanimivemu in stvarnemu predavanju je učiteljsko burno aplavdiralo.

Obema govornikoma se je tov. predsednik laskavo zahvalil.

Delegatom za letošnjo XXII. skupščino „Zaveze“ v Rudolfovem sta bila izvoljena tov. Duller in Gorjup, namestnikom tov. Žiher.

Da ni zanimiv vporedi in še precej ugodno vreme privabilo več članov k zborovanju, kaže vsekakor piškavo stanovsko zavest. — Skoro večina pri zborovanju navzočih članov se je tudi popoldne sestala v okoliški šoli, kjer je generalni zastopnik „Prve češke“ dve uri podajal razna pojasnila, ki so potrebna sotrudnikom. —je.

Učiteljsko društvo za mariborsko okoliško zboruje v četrtek dne 11. avgusta ob 10. uri. Ker imamo več dopisov, ki čakajo skupnega pogovora, prosimo polnoštevilne udeležbe, tembolj, ker v počitnicah ne moremo lahko zborovati.

Zborovali bomo tokrat va vrtu, oz. v verandi Narodnega doma.

Pozdravlja vas

odbor.

Srednješolski vestnik.

**** Strelne vaje na srednjih šolah.** Nekateri dunajski listi že vedo poročati o podrobnostih te „reforme“ srednjih šol. Že v prihodnjem šolskem letu se bodo uvedle na vseh gimnazijah, realkah in enakovrednih zavodih strelne vaje kot neobvezen predmet. Dobrebranska poveljstva so baje že pozvala deželne šolske svete, da bi sestavili seznam inštruktorjev za streljanje, nadalje pušk, streljiva itd. — da bi se mogel že z oktobrom začeti reden pouk. Udeležba bo prostovoljna samo za dijake obeh najvišjih razredov na gimnazijah in realkah. Prve tedne se bodo vršile v telovadnicah strelne vaje s kopicami. Na pomlad pa se bodo pričele na vojaških streliščih z ostrimi patronami: ako ne bi bilo primernih vojaških strelišč, pa se bodo te vaje vršile na vežbališčih meščanskih strelnih klubov ali gard. Poučevali bodo v garnizijskih mestih posebej v to določeni častniki, v ostalih pa telovadni učitelji ali profesorji sploh, ki so streljanja vešč. Ministrstvo za domobranstvo bo skrbelo za stroške in za varnost dijaštva; o učenih uspehih bodo mu pa inštruktorji potom kornih poveljstev koncem šolskega leta poročali. V častniških krogih vlada mnenje, da bodo imele strelne vaje velik vojaški pomen. Mladina si bo pridobila tekom dveh poslednjih let na srednji šoli veliko, koristno prakso za svoje prostovoljno vajaško leto; pouk o strelbi jim bo potem s teoretične in praktične strani igrača, kar bo imelo svoje ugodnosti za častnike-učitelje in prostovoljce-učence. Armada bo dobila iz vrst srednješolskih prostovoljcev mnogo dobrih strelcev in, kar je še mnogo važnejše, dobrih inštruktorjev za ostalo moštvo. Možno je, da je ta uredba v zvezi z uvedanjem dveh letne vojaške službe. Toda to se bo šele pokazalo.

Književnost in umetnost.

Zvonček objavlja v 8. letošnji številki to-le vsebino: Palica bajalica. Marija Zopfova. Pesem. — Zalostna dogodka. Ivo Trošt. Povest. — Pomlajenje. Simon Palček. Pesem s podobo. — Najlepša pohvala. Ivo Trošt. Povest. — Pred nevihto. Bogomil Gorenjko. Pesem. — Potrebna lastnost ali ne. Ivo Trošt. Črtica. — Slen. Ivo Trošt. Opis s podobo. — Dan. Makso Smole. Pesem. — Mati in sin. I. P. Cvetočan. Slika iz mestnega življenja. — Vedno tako. E. Gangl. Pesem s podobo. — Zakaj polaga kukavica jajca v tuja gnezda. F. Palnák. Basen. — Kdo je srečnejši? Bogomil Gorenjko. Pesem. — Osla in nož. Ivo Trošt. Basen. — Janko pojde na božjo pot. Jos. V. Andot. Pesem. — Patu za god. Marija. Pesem. — Morska tišina. Jos. V. Andot. Pesem. — Pouk in zabava. — Senčna podoba. — Rešitev zastavice v podobah v sedmi številki. — Besedna naloga. — Tri stoletja. — Kri iz nosa. — O rožah. — Izrek. — Kotiček gospoda Doropolskega.

Otrok. Nasveti v dosegu pametne domače vzgoje ob preprostih razmerah. Po nemškem izvirniku priredil Magister. — Natisnil in založil A. Slatnar v Kamniku. — Stane: 1 izvod 20 vin., 10 izvodov K 1-80, 100 izvodov K 16 — brez poštnine.

Redovne vaje. I. V členu in v čet. Razložil dr. Viktor Murnik. II. V zboru in v praporu. Po dr. Jindřicha Vanička spisu „Výklad evičeni pořadových“. V Ljubljani 1910. Založilo tel. društvo „Sokol“ v Ljubljani. Cena 1 K 80 vin. — Dr. Viktor Murnik, organizator slovenskega Sokolstva, nam je podal delo, ki ga moramo v vsakem oziru imenovati **z o r n o**. Naj ne bo slovenskega telovadca, ki bi bil brez te knjige in ki bi se ne ravnal po njenih naukih! „Redovne vaje“ priporočamo najtoplejše!

Politiški pregled.

*** Sklicanje deželnih zborov, delegacij in državnega zbora.** Iz poljskih krogov je zvedela „Hrvatska korespondenca“, da se skliče istrski deželni zbor tudi v slučaju ako ne pride do sporazumljenja med Italijani in Slovenci, odnosno Hrvati; češki deželni zbor pa da se skliče le v slučaju, ako se posreči posredovalna akcija veleposestnikov obeh narodnosti, da se rešijo vsaj najnujnejši predlogi. Za sklicanje deželnih zborov je določen 20. september. Sklicanje delegacij je določeno na 4. oktobra. V delegacijah se bo najprvo razpravljalo o ekspoziciji zunanjega ministra grofa Aehrenthala in se izvrše volitve odsekov; plenarno zborovanje je določeno šele za sredo oktobra. Državni zbor se skliče med 14. in 18. oktobrom. Državnemu zboru se predloži proračun, ki se že sedaj izdeluje v finančnem ministertvu. Med tem časom se bodo poizkusile posredovalne akcije med Čehi in Nemci. Proračunski odsek bo zboroval tudi med božičnim zasedanjem deželnih zborov. Da bo to zborovanje omogočeno, se namerava odrediti, da bi odložili oni državni poslanci, ki so obenem deželni poslanci, svoja mesta v proračunskem odseku. V slučaju, da bi se v jesenskem zasedanju še nadaljevala obstrukcija tudi v proračunskem odseku, se govori, da razpusti vlada

državni zbor in da bo vladala na podlagi § 14. Volitve se nato razpišejo in vrše takoj po novem letu.

*** Zoper cerkvene slavnosti.** Občinski svet v Josefodolu pri Jablonci na Češkem je sklenil, da se ne bo več udeleževal cerkvenih slavnosti in da bo ustavil vsa izplačila v cerkvene svrhe, ki niso zakonito določena.

*** V ogrskem državnem zboru** je očitel Sztterenyi agrarcem, da so s svojo politiko zakrivali, da Avstro-Ogrska nima na Balkanu skoro nobenega vpliva več. Nesrečna politika agrarcev je provzročila, da je avstro-ogrsko zunanja politika popolnoma ponesrečena.

*** V bosanskem saboru** je šolski odsek sklenil, da se ne subvencionira v Bosni nikakih šol, na katerih ni učni jezik hrvaški ali srbski. Vlada je bila proti temu, da bi se znižale postavke za škofijska konvikta v Travniku in Sarajevu, po 30.000. Franciškanskim zavodom so zvišali podpore, znižali pa škofijskim.

*** Kralj Peter obišče dunajski dvor?** Dunajski „Zeit“ poroča iz Zemuna, da menijo politični krogi belgrajski, da obišče kralj Peter po sklepu trgovinske pogodbe z Avstro-Ogrsko dunajski dvor. Ta poset bi se vršil meseca novembra tega leta, v katerem mesecu obišče kralj Peter tudi italijansko kraljevsko dvojico v Rimu.

*** Zidje v Avstraliji.** Avstralska vlada namerava v zahodni Avstraliji naseliti en milijon ruskih židov. Ves avstralski zahod ima le 184.000 prebivalcev. Po naseljevanju ruskih židov se Avstralija popolnoma poži.

Obrambni vestnik.

*** „Svobodomiselnost učiteljsko!“** Tako rohni zopet „Slovenec“, št. 174. Prevzel je sedaj že vrhovno nadzorstvo nad hrvaškim učiteljskim. Pač mogočnost! Zaganja se v vseučiliški tečaj, ki ga je nameravalo prirediti hrvaško učiteljsko v nadaljno izobrazbo tamošnjega učiteljskega. Seveda se zaganja „Slovenec“ tudi v „Učit. Tovarisa“! Pač umljivo! Izobrazba odpira ljudem oči, tako bi tudi versko vprašanje razjasnilo marksizmu igro klerikalizma. Toda naj se gospodje le pomirijo in naj se ne bojijo, da bo ta duh prodril tudi do Slomškarjev. Dokler imate tako omejene ljudi tam, se vam ni bati, da bi vam ušli. Kar pa napravi napredno učiteljsko za svojo izobrazbo, zato je odgovorno edino le sebi — to naj si zapomnijo vsi „Slovenčevi“ uredniki!

*** O poliparstvu,** ki sta ga „Slovenec“ in Slomškarja pričela uganjati nad naraščanjem, bomo še obširneje pisali. Menimo, da bomo izbili tem gospodom precej domisljivosti!

*** Po kranjskem vzoru.** Z Goriškega poročajo: Vsi trije goriški klerikalni listi se bavijo v številki za številko z učiteljskim. To je zabavljaja, sirovega obrekovanja in podlega zavijanja, da se mora vsakemu studiti. Vse to pa pisarijo z namenom: podjarmiti učiteljsko in škodovati ljudski šoli. Sedaj žugajo ter se obračajo na gospodo na okrajnem glavarstvu v Gorici, pa narekujejo, kakšne učitelje morajo namestiti. Delajo se mogočne kakor bi imeli vso moč v rokah in grozijo: Tako mora biti, če ne, boste čutili našo pest! — Na ta način se laskajo učiteljem, ki čakajo nameščenja, da bi koga premetili ter bi stopil v črne vrste; obenem pa hočejo strahovati faktorje, ki nameščajo učitelje, da bi se morali ozirati le na želje klerikalcev. Če dajo klerikalci svoj plačet, potem se sme tega ali onega kandidata namestiti, drugače pa Bog varuj! Kakor se vidi, hočejo klerikalci na vsak način doseči, da bi se pomnožilo številce Slomškarjev, ki je sedaj vendar tako uborno pičlo! Ali se jim to posreči? Ob značajnosti učiteljskega gotovo ne!

Kranjske vesti.

—r— Na Bledu so se zadnjič enkrat zbrali Slomškarji na zborovanje. S prof. Doklerjem vred jih je bilo pet. Ob tako ogromni udeležbi ni se jim zdelo vredno zborovati, kar je prof. Dokler sam poudarjal. Kakor se vidi, se Slomškarja dobro razvijajo, zato je razumljivo, kar piše „Slovenec“, da nas je pred njo — strah!

—r— Ne samo nož — tudi strel! Dne 13. julija letos je ob pol deseti uri zvečer nekdo ustrelil v učiteljično stanovanje v Krašnji. Ker se je učiteljica vračala s konference, je k sreči ni bilo doma. Kroglja je zadela le podobo Matere Božje in jo seveda pretrgala. — Značilno je, da je deželni šolski svet ravno v Krašnje prestavil tov. Grmek! — Štruktura nova vera torej že rodi bogate sadove: Na Štajerskem se bliskajo noži, na Kranjskem pokajo pištole! O uspehih svojega krvavega nauka bo na zborovanju Slomškove Zveze dne 8. t. m. v Rokodelskem domu v Ljubljani poročal Štrukelj sam, morda kar nazorno! Prijatelji, oborožite se z jeklenimi oklepi!

—r— Morala Slomškarjev. Tako-le se je izrazil te dni neki učitelj, ki je prijedal v Slomškovo Zvezo, da dobi službo na slovenski trgovski šoli v Ljubljani: Vi napredni učitelji se ravnate po duhu časa, mi Slomškarji pa po razmerah časa!

—r— Abstinenc ali hinavec! Priveda dva Slomškarja-abstinenta v neko ljubljansko delikatesno trgovino in si naročita gnjati.

Poleg lakote je eden izmed teh začutil tudi žejo. „Ti,“ pravi ta žejni „abstinent“—Slomškar svojemu prijatelju, „bi si li ne privoščil kozarčka črnega vina? Gnjat in črno vino — to je dobrota, hm!“ — Debelo pogleda abstinent „abstinenta“, rekoč: „Kaj pa misliš? Ali nisi abstinent?“ — „Kaj tisto,“ se odreže drugi, „saj naju tu nihče ne vidi!“ — Ne vemo, je li si „abstinent“ naročil črnega vinčka ali ne, toda značilna je vsekakor ta dogodka o „abstinentu“, ki ne pije vina, kadar ga nima. Nikar ne vprašajte poštenjaka S m r d e l a, ako pozna tega imenitnega Slomškarja-„abstinenta“!

—r— Iz Postojne nam pišejo: Slabe gmotne razmere, ki v njih živi kranjsko učiteljsko, in pa krivice, ki jih dele šolska oblastva naprednemu učiteljsstvu pod vlado barona Schwarza, so prisilile učitelja Stritarja, da daje slovo svoji nevhvaležni domovini ter se preseli v Solkan pri Gorici, kjer se mu bo rezal boljši kruh in ne bo izpostavljen nevarnosti, da bi bil za svoje delovanje v šoli in izven šole celo preganjan. Postojna bo učitelja Stritarja jako težko pogrešala, zakaj bil je učitelj v pravem pomenu besede ne samo v šoli med štirimi stenami, ampak šel je tudi na delo med ljudstvo. Albin Stritar je bil ustanovitelj in pevovodja pevskega društva „Postojna“, vnet sodelovalec salonskega orkestra in tamburaškega zbora, duša ljudske knjižnice in Čitalnice, vadiatelj Sokola, skratka: kjer je bilo treba delati, tam je žrtvoval Stritar svoje zmožnosti, svojo pridnost in delavnost. Poleg tega je bil pa tudi v šoli v vsakem oziru na svojem mestu ter je užival splošno zaupanje in spoštovanje staršev, otrok, tovarišev in predpostavljencev. Albin Stritar je napreden učitelj in tako kakor Stritar dela vse napredno učiteljsko, ki pa, žal, žanje za svoje delo in trud grdo nevhvaležnost. Solkanecem čestitamo od srca, da dobe tako izvrstnega učitelja. Koliko simpatij si je pridobil Stritar med vrliimi naprednimi Postojnčani, je pokazala njegova odhodnica dne 28. julija. Prostrana dvorana Narodnega hotela je bila polna prijateljev naprednega učiteljskega. Zastopani so bili v velikem številu starši, županstvo, krajni šolski svet, učiteljski zbor, Sokol, pevski zbor, tamburaški zbor i. dr. Odhodnico je otvoril kučigazda g. Fran Paternost s premišljenim nagovorom, ki je slavil v imenu staršev in Sokola Stritarjeve zasluge za šolo in Sokolstvo. Nato je udaril tamburaški zbor sokolsko koračnico, ki je zbudila splošno navdušenje. Pevski zbor je proizvajal krasne mešane zборе, moške zборе, ženske zборе, čveterospeve in dvospeve, med katerimi je posebno ugajal Juvančev „Rožmarin“. Kakor pevec, prav tako so bili na svojem mestu tudi vrli tamburaši. Umevno je obsebi, da ni manjkalo tudi navdušenih napatnic. Napivalo se je poslavljajočemu učitelju od strani staršev, županstva, krajnega šolskega sveta, šolskega vodstva, Sokola, pevskega in tamburaškega zbora itd. Pevski zbor mu je podaril v spomin zlato verižico. Končno se je pa tov. Stritar v izbranih besedah vsem govornikom toplo zahvalil. Tako spoštuje naprednega učitelja ljudstvo in tako kakor Stritar si pridobi napreden učitelj z delom med ljudstvom zaupanje in spoštovanje ljudstva. In tako kakor Stritar deluj med ljudstvom vsak napreden učitelj!

—r— Podelitev premij učiteljske. Iz ustanove Frana Metelke so dobili premije po 80 K 51 vin. sledeči nadučitelji: Andrej Skulj v Tržišču, Ivan Kocijančič v Bušči vasi, Leopold Punčič v Gornjem Logatecu, Josip Ažman v Breznici, Martin Matko v Toplicah in šolski voditelj Fran Stular v Petrovi vasi. — Nadalje so dobili iz imetja bivšega društva za obdelovanje vrtoev premijo po 71 kron 41 vin. nadučitelj Josip Perz v Koprivniku, nadučitelj Makso Bajc v Igavasi in šolski voditelj Josip Gorišek v Dobličah.

Štajerske vesti.

—s— Okrajni šolski svet celjski je imel dne 28. pret. mes. svojo redno sejo, v kateri so se vzele na znanje razne tekoče zadeve; priporočila, se je neka prošnja za starostno doklado: ugodilo se je ugovoru nekega uda krajnega šolskega sveta zoper redno globo, ki mu jo je naložil krajni šolski svet; nekemu krajnemu šolskemu svetu se je dovolilo uporabiti obresti stavbnega zaklada; sklenilo se je ponovno urgirati rešitev zadeve glede šolske stavbe za celjsko okolico ker je mestni urad prepovedal nadaljno uporabo sedanjih prostorov za paralelke; odobrila se je kupna pogodba glede prodaje stare šole v St. Jurju ob j. ž., ponovno se je urgiralo izvršitev sklepa glede nabave dvojjezičnega pečata za okrajni šolski svet; za krajnega šolskega ogleda v Petrovčah se je imenoval Franc Turnšek, pos. v Gorici namesto dosedanjega šol. ogleda nadučitelj Petriča, ki je odložil to mesto; pregledali, oziroma odobrili so se računi krajnih šolskih zakladov; razpravljalo in ukrepalo se je glede spornih zadev med načelnikom krajnega šolskega sveta in šolskim voditeljem v Petrovčah; vzelo se je na znanje poročilo nemškega nadzornika o nadzorovanju nemške šole v Vojniku in poročilo slovenskega nadzornika o nadzorovanju šol v Galiciji in Zg. Ponikvi itd.

—s— Nadzorovanje. Pretekli teden je nadzoroval nekatere šole v gornjegrajskem okraju dež. šol. nadzornik Peter Končnik.

—š— **Solska mladina v Gotovljah** je naredila dne 26. pret. mes. izlet na goro Oljko. Krasno vreme, vožnja po železnici, slikovit razgled, veselo petje, razne igre — vse to ostane otrokom v trajnem spominu.

—š— **Nemška šola v Hrastniku** dobi letos jeseni četrti razred, ki bo skrbel za pomembnejše slovenske dece.

Tržaške vesti.

—t— **Veroučiteljem tržaških ob-
činskih šol** je mestni svet o priliki povišanja učiteljskih plač tudi povišal plače. Pri razpravah o tej točki je prišlo do klasičnih izjav. Posnemamo po poročilu „Edinosti“ z dne 30. julija: Cerniutz (soc. dem.) se je izjavil proti temu, da bi plačevala občina veroučitelje, češ, naj jih plača oni, ki jih potrebuje. — Mrak (lib.) pravi, da občina ne more predlagati zakona, ki določa, da se mora poučevati v šolah tudi verouk. — Pitoni (soc. dem.) pravi, da zna, da občina veroučiteljev ne more odpraviti. Zato pa ni potreba, da bi se jim povišalo plačo. Predvsem oni nimajo potrebe, da bi imeli družino, a poleg tega zaslužijo tudi z verskimi funkcijami. Ako zaradi draginje ne morejo izhajati, se lahko obrnejo na škofijsko kurijo, da jim dovoli povišati takse za maše.

—t— **Odgovor „Slovencu“.** V slovenskem jeziku pisan klerikalni list „Slovenec“ je pred dobrim mesecem napadel tržaško slovensko učiteljsko na neverjeten denunciantski način. V eni številki „Tovariša“ se je potem obljubilo čednemu „Slovencu“ tak odgovor, ki bo urednikom najbolj neprijeten. In res, še preden smo sami pričakovali, je odgovor že tu. Dala ga je naša šolska oblast s tem, da nam je uredila prejemke, ki so v veljavi s 1. julijem t. l. Boljega odgovora se „Slovenčev“ uredniki v svoji velikanski ljubezni do slovenskega naprednega učiteljskega pač niso nadejali! — Saj tak odgovor je edino primeren takim zavistnim in škodoželjnim ljudem. — V koliko so pa naši tovariši na tržaskem to zaslužili, pokaže njegova udeležba pri Zavezini skupščini v Novem mestu.

Goriške vesti.

—g— **Grahovo ob Bači.** K vsoti 200 kron, ki jo je sklenilo plačati „Tolminko učiteljsko društvo“ družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za obrambni sklad, so poleg že objavljenih prispevali sledeči: Albina Gerželj 3 K, Valentin Katnik 2 K, Stanko Trdan 2 K, Janko Gerželj 5 K, Anton Stres 3 K, Ivanka Mozetič 3 K, Oblesček 2 K. Nabranih je do sedaj 195 K 70 v. Hitro še ostali! M.

—g— **Imenovanje razpisanih služb v goriški okolici.** Učiteljem-voditeljem so imenovani: Maks Kuntih za Dol pri Opatjem-selu; Karel Fiegl zač. za Plave; Viktor Zgonik za Sv. Tomaž; Pavel Toroš za Vedrijan; Bih. Orel za Višnjevik; Pavel Toroš za Vedrijan; Filip Podgornik za Gorenjo Tribušo; Andr. Vodopivec za Gojače; Al. Vodopivec zač. za Podlako; učit. kandidat Kacafura za Kostanjevico; Ant. Tušar zač. za Vrtovin; I. Reja za Lepo-Zavrh; Franc Podgornik za Vrata-Gorenji Lokovec. Na mesta nadučitelj pridoje gg.: Jos. Zajec v Lig; Rih. Orel zač. v Šmarje; Franc Troha zač. v Lokovec. Na mesta učiteljev pridoje gg.: Pavel Plesničar v Ajdovščino. Franc Zorn v St. Andrež; Albin Štritar in Emil Zorn zač. v Solkan; Franc Gabrijelič v Ložice; Furlani ml. zač. v Prvačino. — Na učiteljska mesta so imenovane gospice: Ljudm. Grlin za Grgar; R. Kuntih zač. za Skrilje; Otilija Strel za Šmarje; I. Tomažič zač. za Vitovlje; kand. Mlekuš zač. za Lokovec. Učiteljsko mesto za Kamnje se zopet razpiše. Nekatera nameščenja učiteljskih služb se izvrše tekom meseca avgusta.

—g— **Iz ožje seje c. kr. okr. šol. sveta sežanskega** dne 20. julija, odnosno pomnožene dne 23. julija t. l. — Na prošnje šol. vodstev se dovoli razne poprave na šolskih stavbah. Pri šol. poslopu v Škrbini se sklone prizidati klet. Nekaterim kolegom se je nakazalo 369-60 K za pouk verstva v Štomažu. Odobrilo se je v Kobljegli določeno stavbišče za novo šolsko poslopje, oziroma ako bi se ne moglo tega kupiti, se naroča županstvu, da odbere drugo. Ustanovila se je nova enorazrednica na Brjah pri Gorjanskem, ki se otvori (ako zadoste občani na Brjah zahtevam okr. šol. sveta) l. 1911. Sklenilo se je ustanoviti ekspozituro v Dutovljah pri Tomaju, ako bodo to tudi deklice obiskovale, ki pohajajo sedaj v privatno šolo v Tomaju. Prošnja občanov na Ivanjemgradu glede osnove ljudske šole se zaradi manjkajočih predpogojev zavrne. Prošnja za razširjenje enorazrednice v Štorjah v dvorazrednico se začasno odloži. Odobri se računski sklep okraj. šol. zaloga za l. 1908. — Predsedništvo je poročalo, da je proti kupljenemu zemljišču za novo šolsko poslopje v Komnu vložen od nekajih občanov v Komnu priziv. Sklenilo se je ga predložiti deželnemu šol. svetu v rešitev. — K zgradbenemu prostoru v Kostanjevici se je sklenilo pozvati županstvo, da odkupi še zraven ležeče zemljišče za šolski vrt. Sklenilo se je obzidati in ograditi šolsko dvorišče v Gorjanskem ter odstopiti en del tega cestnemu

odboru proti plačilu 500 K. — Istotako se ogradi šolski vrt in dvorišče v Avberju. Glede zgradbe šolskega poslopja v Šempolaju se ponujano zemljišče odobri. Občini se odstopi svoječasnno staro šolsko poslopje, ako prepusti šolskemu svetu brezplačno novo stavbišče ter prispeva s 1000 K za robote in 500 K v denarju. Na petrazrednici v Sežani se je sklenilo za V. razred ustanoviti s prihodom šolskim letom paralelko, a v Komnu, za okoliške šole mesto kateheta s prejemki III. plač. vrste. — Definitivno se namesti Josipa Rustja v Mavhijah in Macarolovo v Povirju. Premešeni so bili kolegi: Mahorčič v Lipo, Trčon Val na Volčji grad, Macarol v Tomačevco, Caharija v v Orlek in Vičič v Štomaž; koleginja Fakinova v Šempolaj, Trpinova v Repentabor in Gasparijeva v Kostanjevico. Nanovo so namešeni učiteljski kandidati: Cernatič Josip v Komen, Šuka Fran v Povir in Fakin Vinko v Nabrežino. — Prošnje učiteljskih kandidatov so se morale vse zavrniti, ker ni v okraju razpoložljivih mest za ženske učit. osebe. Š.

—g— **Iz Komna poročajo:** Učitelji iz našega okraja, ki se udeležijo kmetijskega tečaja v Gorici, so: Anton Fakin ml, nadučitelj v Kostanjevici, Srečko Stres, učitelj-voditelj v Škrbini, L. Arko, nadučitelj v Lokvi, in J. Ravbar, nadučitelj v Zgoniku. Naj bi pouk, ki ga bodo na kmetijski šoli črpali, prišel v dobrobit šolski mladini in narodu našemu! — Znano je, da so v komensko petrazrednico všolane vasi: Komen, Preserje, Volčji grad, Tomaževica in Malidol. — Poslednje tri vasi so izprošile svojo samostojno enorazrednico, in c. kr. deželni šolski svet je dovolil zaradi oddaljenosti od šole Volčji gradem enorazrednico in baš tako enorazrednico skupno za vasi Tomaževica in Malidol, ki bo v Tomaževici. — V bodočem šolskem letu bodo tedaj otroci teh treh občin iz komenske šole izšolani, a v Komnu ostane vseeno petrazrednica za Komen-Preserje.

— Učiteljem-voditeljem v Volčjemgradu je imenovan Valentin Terčon, učitelj v Orleku pri Sežani, in v Tomaževici pa Jos. Macarol, učitelj v Nabrežini. — Dne 23. t. m. je bila seja občega in pomnoženega okrajnega šol. sveta in izvršila so se razna učiteljska imenovanja. Učiteljska zastopnika sta naprošena, da dotična imenovanja objavita v „Učiteljskem Tovarišu“.

— Pravkar je izšla imenitna knjiga „Erfahrungen und Ratschläge aus der Schule und für die Schule“, ki jo je spisal Hans Trunk. Dobiva se pri Pichler's Witwe, Dunaj, V. Margaretenplatz 2. — Knjiga broji 261 strani in stane prav lično vezana 6 K. Hans Trunk je imeniten pedagog, pisatelj, ravnatelj učiteljskega in c. kr. okrajni šolski nadzornik v Gradcu. — Sedaj je dovršil svoje 40-letno jako plodovito delovanje na šolskem polju. — Vse, kar je videl, slišal in sam poizkusil kot učitelj, ravnatelj in nadzornik, nam v tej knjigi predčuje in podaja dobrih nasvetov; hvali, kar je dobrega, a tudi graja, kar je slabega. — V svojem predgovoru piše, da je ta knjiga njegov testament, ki ga izroča učitelstvu v upoštevanje. Sklepa pa z Hoffmannovimi besedami:

„Immer vorwärts laßt uns streben,
dem Berufe treu ergeben,
unsrer Pflichten uns bewußt,
Und vor allen Dingen Wahrheit
und in allen Dingen Klarheit,
das sei unsre Ehr' und Lust!“

Knjiga ima različna poglavja, in sicer: I. Die Persönlichkeit des Lehrers. II. Die Schulpflicht. III. Der Unterricht im allgemeinen. IV. Die einzelnen Unterrichtgegenstände. V. Die schriftlichen Arbeiten und ihre Verbesserung. Vsako poglavje ima poleg tega še po več odstavkov. — Končno je priobčen „Sachregister.“ Za sedaj toplo priporočam to knjigo v nabavo. V prihodnji štev. „Učiteljskega Tovariša“ pa izpregovorim kaj več o tej imeniti knjigi.

A. L.

Istrske vesti.

—i— **Krščansko-socialni program v Istri.** Naše klerikalce veseli, da so se tudi v Istri začeli pojavljati klerikalci. To je bilo tudi pričakovati. Narodna ideja rodi v Istri jako lepe sadove. In pričakovati je, da bo prav kmalu slovenski in hrvaški narod toliko napredoval, da se bo podal v poslednjo bitko z Lahi, v kateri mora tudi končno zmagati. Klerikalci pa tega ne morejo videti, da bi se kak narod narodno emancipiral in gospodarsko povzdignil, ker v tem hipu je tak narod nedostopen za razne klerikalne mahinacije. Tako je tudi v Istri. Osrednji klerikalni komando, katerega štab se nahaja na Dunaju na vseučiliškem trgu — pri jezuitih, je zaradi tega izdal parolo, da se mora narodnostno gibanje v Istri nadomestiti s klerikalno politiko. Žalostno je le, da nekateri istrski rodoljubi še zdaj ne vidijo, od kod izhaja vsa ta klerikalna politika.

—i— **Novi ravnatelj kastavskega učiteljskega.** Glavni učitelj na učiteljskem v Kastvi Vladimir Nazor je imenovan ravnatelj tega zavoda.

—i— **Glavna skupščina hrv. akad. ferialnega društva „Istra“** se letos vrši v Pazinu dne 13. avgusta v prostorih „Narodnega doma“ s tem-le dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednika. 2. Čitanje zapisnika poslednje skupščine. 3. Poročilo upr. in revizijskega odseka. 4. Volitev novega odbora. 5. Organizacija društvenega dela. 6. Slučajnosti. Ker se bo istega

dne vršil tudi sokolski zlet, se nudi članom lepa prilika, da združijo poučno z zabavnim, koristno s prijetnim. Glasom § 8. poslovnika se imajo eventualni predlogi predložiti pisмено najkasneje tri dni pred skupščino.

Splošni vestnik.

Posebni vlak k „Zavezini“ skupščini v Rudolfovo odhaja dne 6. tm. iz Ljubljane — južni kolodvor ob 10. dopoldne, dol. kolodvor 10-11, Grosuplje 10-53, Št. Vid pri Zatičini 11-43, Trebnje 12-30 in pride v Rudolfovo 1-08. — Iz Rudolfovega odhaja dne 7. t. m. zvečer ob 9., Trebnje 9-38, Št. Vid pri Zatičini 10-18, Grosuplje 11-07, Ljubljana dol. kol. 11-48, juž. kol. 11-59. — Vozni listki imajo navadno ceno in veljajo za tja in nazaj, pri povratku so porabni tudi za navadne vlake.

K desetletnici „Slom. Zveze“ bi priporočali Slomškarjem, da oddajo slavnostni govor vsekakor tov. Ravnikarju, ki je vaju imeti slavnostne govore! Se li ni še nič sam ponudil? Sicer pa, saj smo že skoro pozabili, da on ni „izviren“ in da se spodobi, da ob taki svečanosti govori kak pristen Slomškar. Pač težko je bilo izbirati, in mi vemo, da so bili pri tem v silni zadregi. Radovedni smo pa, kako bo masa in večina zadovoljna, ko referent pride k dobi uskoštva in koristolovstva? Če je zgodovinar vreden, nikakor tega ne bo prezrl, mogoče pa, da iz usmiljenja do večine izpusti ali pa zasučje referent ta kapitel. Vemo pa že vnaprej, da večina ravno s tem referatom ne bo zadovoljna, ker je prenasilna in ekstremna, medtem ko bo referent (Jos. Novak) precej zmeren in obziren. — Glavni del za večino bo pa itak v „Unionu“, kjer bodo jedli in pili, saj to „Slov.“ (št. 174) sam poudarja, ko pravi: „Zlasti vabimo somišljenike tudi na komerz...“ Opozarjamo pa ljube naše tov., naj se pazijo, da v „Unionu“ kdo ne sne „zelenega volka“ in se ne zastrupi, ker bi bila to nesreča za slovenski narod!

Vračunanje velikih počitnic v šolsko prakso. Naučno ministrstvo je izdalo na deželne šolske svete ukaz, da se morajo odslej dalje provizoričnim učnim osebam všteti tudi velike počitnice v službeno dobo.

V Mahrovem nemškem trgovskem učnem zavodu v Ljubljani je bilo minolo šolsko leto izmed 130 gojencev 81 Slovanov, 28 Italjanov in samo 20 Nemcev, in vendar je sovražnik vsega slovenskega.

Odprava konkordata v Avstriji. Dne 1. tm. je poteklo 40 let, odkar je odpravljen v Avstriji konkordat. Konkordat je dajal duhovščini nadzorstvo nad šolo, nad zasebnim in javnim življenjem, duhovščina je bila s pomočjo konkordata neomejena gospodarica v državi. Konkordat je odpravljen; 40 let poteka. Ali pa kaj čutimo to odpravo? Nič! Da, zgodilo se je celo to, odkar je odpravljen konkordat, da ima duhovščina v Avstriji dandanašnji v državi še večjo moč nego jo je imela pred 40 leti!

Zahvala.

Povodom smrti moje nepozabljene soproge Marije Rajšp, roj. Baumgartner, sem dobil od slavnega društva „Jubilejska samopomoč“ takoj izplačan znesek 476 K.

Imenovanemu društvu se za točno izplačilo kar najsrčnejše zahvaljujem in ga vsemu slovenskemu učitelstvu toplo priporočam.

Matevž Rajšp,
nadučitelj v p.

Maribor, dne 1. avgusta 1910.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1954. Kranjsko. 190 1—1

Na dvorazredni ljudski šoli na Brezovici je stalno oddati izpraznjeno učno mesto z zakonitim prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 25. avgusta 1910.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno namešeni prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani,
dne 20. julija 1910.

Št. 2219. 1—1

V šolskem okraju Ljubljanske okolice se razpisujejo naslednje nadučiteljske službe z zakonitim prejemki v stalno nameščenje:

1. nadučiteljska služba na šestrazredni ljudski šoli s šestimi vsoprednicami v Spodnji Šiški;
2. nadučiteljska služba na šestrazredni ljudski šoli z dvema vsoprednicama pri D. M. v Polju;
3. nadučiteljska služba na trirazredni ljudski šoli na Ježici.

Pravilno opremljene prošnje za eno izmed teh nadučiteljskih služb je za vsako posebej predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 1. septembra 1910.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno namešeni prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani,
dne 27. julija 1910.

Št. 1528. 192 1—1

Na enorazrednici v Šmartnem se razpisuje učiteljsko in voditeljsko službo z zakonitim prejemki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 1. septembra 1910.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno namešeni prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku,
dne 28. julija 1910.

Št. 1828. 1—1

Na petrazredni ljudski šoli v Krškem se razpisuje s tem nadučiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 28. avgusta 1910.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem,
dne 28. julija 1910.

Št. 1501. 191 1—1

Na trirazredni ljudski šoli na Bohinjski Bistrici se ima izven statusa namestiti služba nadučitelja s postavnimi prejemki in z naravnim stanovanjem.

Redno opremljene prošnje naj se vložijo predpisanim potom pri podpisnem c. kr. okrajnem šolskem svetu do konca avgusta 1910.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici,
dne 25. julija 1910.

Št. 1715. 1—1

Na trirazredni ljudski šoli na Suhorju se razpisuje učno mesto v stalno oziroma začasno nameščenje.

Zadostno opremljene prošnje je službenim potom semkaj vlagati do 24. avgusta t. l.

Moški prosilci imajo prednost.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju,
dne 28. julija 1910.

Št. 1519. 189 1—1

Na enorazredni ljudski šoli na Planini nad Jesenicami se bo stalno namestila služba učitelja in šolskega voditelja z zakonitim prejemki in z odškodnino za stanarino.

Redno opremljene prošnje naj se vložijo predpisanim potom pri podpisnem c. kr. okrajnemu šolskemu svetu do 15. avgusta 1910.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno namešeni prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici,
dne 20. julija 1910.

Zagrebski Franck kot lovniško znamenje
priporočujemo najboljši pridatek za kavo!
kat priznana

**Če od jedi
Želod'c tišči**

FLORIAN

pij! 52—28

Krepčilo želodca,

potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost liter K 2-40
Kabinetna kakovost . . . 4-80
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Svarilo pred ponaredbami.

Našim rodbinom

priporočamo 52—12

Kolinsko cikorijo

Modni salon Ozmec & Vičič

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 4.
Hotel pri Maliču 12-7
priporoča svojo bogato zalogo damskih
in otroških klobukov.
Žalni klobuki vedno v zalogi.

Ivan Soklič

v Ljubljani
Pod Trančo šte. 2
priporoča cenj. občinstvu svojo veliko
in bogato zalogo 12-8
klobukov, slamnikov,
čepic, peres itd.
vse po najnižjih cenah.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška
tovarna Cottage-Organs in
orgelj-harmonijev. 52-15

Najboljše
orgelj-harmonije
obeh sistemov izdeluje
in pošilja najceneje
RUDOLF PAJKR
& Komp.,
Kraljevi gradec št. 133
(Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta.
Harmonije na pendel obah sistemov in vseh
velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve,
semenišča in kot orglje za vajo.
Pošilja se poštne prosto do zadnje že-
lezniške postaje. Gospodom učiteljem visok
rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.
Cenovniki gratis in franko.

C. kr. priv. občna zavarovalnica Assicurazioni Generali v Trstu

ustanovljena leta 1831.

= Jamstveni zakladi znašajo nad 366 milijonov kron. =

	meseca julija 1910.	od januarja 1910.
Vložilo se je ponudb	1732	12.697
za zavarovano vsoto	K 14.100.837 55	K 104.611.661 24
Izgotovljenih polje je bilo	1756	11.287
za zavarovano vsoto	K 11.790.460 92	K 90.941.795 25
Naznanjene škode znašajo	K 679.067 72	K 5.958.288 79

V Učiteljski tiskarni je izšla in se dobiva priročna
knjiga za učitelje

Zgodovinske učne slike za višjo stopnjo ljudskih šol.

Priredil Fran Marolt, učitelj na III. m. d. ljudski šoli v Ljubljani.
Cena 2 K, s poštino 20 vin. več.

Lepo in pregledno knjigo priporočamo vsemu učitelstvu.

Svarilo!

Kdor hoče kupiti šivalni stroj, naj se ne da
vplivati po oznanilih, ki imajo namen, pod
izrazo imena 24-10

Singer

prodajati rabljene stroje, ali pa take, zastarele
sistema. Opozorjamo na to, da se naši šivalni
stroji ne oddajajo prekupovalcem, temveč se v
lastnih prodajalnah prodajajo direktno občinstvu.

Le v prodajalnah, ki
imajo takele izobeske,
se dobe originalni Sin-
gerjevi šivalni stroji.

Singer Co.

delniška družba šivalnih strojev.
Kočevje, Glavni trg.

Največja in najstarejša tovarna

lončenih pečij in lončenih izdelkov

A. Drelse Ljubljana

Priporoča se slavnemu občinstvu in ce-
njenemu učitelstvu v naročilo na
štedilna ognjišča in peči

preprosto in najfineje izvršene v poljub-
nih modernih barvah in vzorcih kar naj-
bolj strokovnjaški, zanesljivo in trpežno
po najnižjih cenah. Zupniščem, samosta-
nom in šolam znaten popust. — Mnogo-
krat odlikovan. — Ilustrovani ceniki so
na razpolago. 46-25

I. Buzzolini

delikatesna trgovina,
Ljubljana, Stritarjeva ulica.

Najfinejša in vedno sveža
zaloga gnati, salam, raz-
nih vrst klobas i. t. d.
Izdelovalnica kranjskih
klobas. 12-8

FRANC SCHÜLLER, Amstetten, N.-A.

pošilja za šole in večje urade tekoči tintni ekstrakt. 1 liter tintnega ekstrakta št. 2 (4 K) da
20 lit. črne šolske tinte à 20 v.
4-4 1 liter železno šiskastega ekstrakta št. 3 (6 K) da 10 litrov prave
Anthrazen-tinte à 60 vin.
Brezplačno priložim: 1 steklenico ekstrakta za 1/4 litra rdeče kovinaste tinte 40 vin.
Ti ekstrakti so tekoči, brez gošče in se dobi, z mrzlo vodo pomešani,
tako rahljivo tinto.

Preizkušeno in priporočeno od mnogih deželnih in okrajnih šolskih društev. — Od
3 litrov dalje poštne prosto. Brez povzeta. Nič ni treba pošiljati danarja vnaprej.
Naročila sprejema Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Gratis-vzorec se naroča direktno pri tovarni.

Naš denarni zavod.

(15) 12-8

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč la sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 1/2, 2, 3. ure popoldne in vsako soboto od 5. — 7. ure zvečer
ali pa vsak dan potem poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za
drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.
Sprejem hranilnih vlog po 5%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej
spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premienin,
zemljiše in vključenih terjatev, predznamba na plačo ali penzijo.
Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštah znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za
posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v	12	mesečnih	rokih,	in	sicer	11	rokov	à	9	K	—	h,	12.	rok	4	K	73	h
B	E	18	"	"	"	"	17	"	"	6	4	—	18.	"	3	3	56	"	
C	E	24	"	"	"	"	23	"	"	4	50	—	24.	"	4	—	—	"	
D	E	38	"	"	"	"	37	"	"	3	—	—	38.	"	—	—	66	"	
E	E	46	"	"	"	"	45	"	"	2	50	—	46.	"	1	—	81	"	
F	E	60	"	"	"	"	59	"	"	2	—	—	60.	"	—	—	70	"	
G	E	70	"	"	"	"	69	"	"	1	75	—	70.	"	—	—	42	"	
H	E	85	"	"	"	"	84	"	"	1	50	—	85.	"	1	—	26	"	

Lak za šolske table

črn in medel

Olje proti prahu:

priznано najboljšę prodaja

Adolf Hauptmann

v Ljubljani

Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Zahtevajte cenike! 52-23

Popolna razprodaja!

Ker je nastal v moji trgovini požar ter e zaraditega blago nekoliko pokvarjeno, prodajam vse v moji trgovini se nahajajoče blago, kakor: klobuke, slamnike, trakove, otroške čepice, damske športne kape, svilo, rokavice, pasove iz elastike, igle in drugo za vsako ceno, dokler je kaj zaloge.

Obilnega obiska prosi

44-22

Minka Horvat

Sv. Jakoba trg.

Bahovčeva hiša.

Avgust Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo 52-29

stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalne poizkušnje.

Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

Nizke cene

elegantna oblika

velika trpežnost

so lastnosti, ki jih ima

! obuvalo !

češke tvrdke

V. Havel v Blatni

(južno Češko).

52-14

Cenik, v katerem je navedeno podrobno navodilo za jemanje mere, pošljem takoj franko.

Definitivnim učiteljem dovoljujem na željo male mesečne obroke.

Nepriležno blago rad zamenim!

Poprave črevljev se izvršujejo kar najskrbneje.

Odlikovana

40-17

Prva kranjska tvornica klavirjev

Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 5 blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene planine, klavirje in harmonije tudi samolgralne

za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in najceneje.

Največja tvornica na jugu Avstrije.

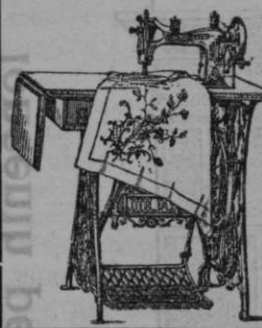
Jamstvo 6 let.

Eksport v vse dežele.

J. Jax

Ljubljana

Dunajska cesta

Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.

46-25

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem

poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov,

šolskih knjig, pisalnega in risalnega

orodja, umetnin, trgovskih knjig, raz-

glednic itd.

26-16

52-27

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović,

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 5 prodaja zaradi ogromne izbire konfekcije za dame, gospode, deklice, dečke in otroke pod vsako ceno brez konkurence

35-23

Kamnoseški izdelki iz marmorja za cerkvene in pohištvene oprave spominki iz marmorja, granita ali sijena, apno živo in ugašeno se dobi pri

ALOJZIJU VODNIKU

= Ljubljana = Kolodvorska

kamenarskem mojstru

= ulica =

Modna in športna trgovina

Modna in športna trgovina

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice, čipkasto blago, čipke, vložki, svilnate vezenine, Jabots, fichus, damski ovratniki in kravate, svilnati in baržunasti trakovi, pozamentrija, porte, žnore, resice, krepince, krepki in flori za žalovanje.

Šerpe iz svile in čipk.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge in odeje za vozičke, sukanec za šivanje, pletenje in vezenje. Dišave, mila in ustna voda. Narodne vezenine, zastave, trakovi in znaki i. t. d.

52-28

P. MAGDIĆ, LJUBLJANA

Nasproti glavne pošte.

Perilne, volnene in svilnate

bluze

spodnja krila iz batista, klota, listra in svile, hišne halje, predpasniki, vse vrste damskega perila, moderci, pasovi, rokavice, domači čevlji, galoše, nogavice, solčniki, dežniki, strikane jope, čepice in gamaše za šport, žepni robci, kopalno perilo.

Posebni oddelek v I. nadstropju za damske klobuke, slamnike, oblike in vse nakitne predmete za klobuke, pajčolani, kitničarija in delavnica za moderniziranje klobukov, žalni klobuki vedno na skladišču i. t. d.

Oddelek za gospode:

Klobuki, cilindri, slamniki, čepice.

Srajce, spodnje hlače, spalne srajce, predprsniki, ovratniki, zapestnice, žepni robci, nogavice, rokavice, kravate, naramnice, podveze, dr. Jagrovo zdravstveno perilo, dežniki, dežni plašči, galoše, gamaše, odeje za potovanje, palice, ščetke za obleko, lase in zobe. Za turiste: pelerine, nahrbtnike, dokolenice, gamaše, plezalni čevlji, palice, vrvi, cepini, dereze, aluminijeve posode, thermos. Potrebščine za sankanje, tenis in lovce. — Sokolske potrebščine.

Nasproti glavne pošte.

Učiteljska tiskarna priporoča sledeče knjige:

Učne načrte za Kranjsko za eno- in dvorazrednice po	K	—50
od tri- do osemrazrednice po		—60
Načela za obči načrt ponavljalne šole		—25
Cesarska pesem, četverglasna		—14
Brunet, Telovadba, najnovejša izdaja	4-	
Adamič, Slava cesarju Francu Jožefu I.	4-	
Besedilo k Adamičevi spevoigr	—10	
Štupar, O prvinah in spojinah	1-50	
Dr. E. Bretl, Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe	—20	
Izvršilni predpis k dok. šol. in uč. redu	1-20	
Učit. pokojninski zakon za Kranjsko	—20	

Mladinski spisi:

A. Rapè: Mladini I.	1-
J. Slapšak: Spisi Mišjakovega Julčka I.	1-
E. Gangl: Zbrani spisi za mladino I.	1-
A. Rapè: Dane	1-

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 Ljubljana Gradišče št. 4

priporoča sl. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge

Ceniki se pošiljajo zastonj in franko. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvrši točno, okusno in po solidnih cenah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Učiteljska tiskarna priporoča sl. šol. vodstvom in gg. učiteljem razun vseh najnovejših tiskovin za ljudske in meščanske šole posebno:

Razne napise na lepenki. Vse vrste poštne tiskovine za šolsko uporabo. Vse uradne in vse knjigovodstvene tiskovine za obrtno-nadaljevalne šole, prirejene po strok. učit. g. H. Podkrajšku. Vse tiskovine za otroške vrtce. Razne mape za uradne spise, za šol. matico iz posameznih listov, za zbirko normalij itd. Spominske liste za dečke in deklice, izdane od Slovenske šolske matice. Podkladke, ovojni papir, pivnik, pisemski papir za šolsko uporabo.